

B A J A

vegyes tartalmú hetilap.

Megjelen minden vasárnap.

Előfizetési árak:

Égész évre . . . 5 frt — kr.
Fél " " . . . 2 frt 50 kr.
Negyed " " . . . 1 frt 25 kr.
Tanítóknak egy évre 3 frt — kr.

Hirdetések

a legutányosabban számítottak.

Szerkesztőség

hova a lap szemleli részét illető közlemények küldendők:

bajai Állami tanítóképzőben.

Az előfizetési pénzek és hirdetési díjak Nánay Lajos könyvnyomdájába küldendők.

Képviselőnk, **Latnovits Gábor** kanonok ur a közoktatásügyi költségvetés alkalmával általánosságban hozzá szólott. A népevelés és tanítóképzés ügyét melegen felkaroló s csángó-magyar testvéreink elhagyott állapotát a közoktatásügyi miniszter úr szives figyelmébe ajánló beszédét egész terjedelmében közöljük:

T. képviselőhöz!

Miön a közoktatás céljára előirányzott költségvetés tekintetében általánosságban a tárgyhoz akarok szólanom, engedelmű kérek a tisztelt házól, hogy e téren az életből merített tapasztalataim nyomán nézetimnek röviden kifejezhessek adhatnák.

T. ház Nem lehet tagadni, sőt örömmel kell bevallanom, hogy közoktatásunk téren sok hasznos, új és czélzserű intézkedés történt az utjában időben. Kiválóan a népoktatás terén a kormány és hitközségek mindegy vetékedve nagy számu új és czélzserű intézkedések és népoktatások állítottak, csak az a kívánatos, hogy alapjuk maradjon legyen.

Az iskolák felszerelése nagy gond fordítatot. Tantervek, órandekek, számos és több rendűen szelészert segéd könyvek, a sikeres tanítási ezen elengedhetlen feltételei minden irányban megállapítottak. A tanítóképezdek új erőköt, számos és képzett tanítójelöltek bocsátottak az életnek mezéjére önjáratod még, hogy értemi művelésünkre fordított nagy áldozat és gond gyümölcsöző, jellemük pedig vállalkozócs és így szilárd legyen.

A magyar nyelv érdekében hozott újabb törvények értelmében minden irányban megtevétek a kellő intézkedések, kívánatos hogy ez fokozatosan és tapintatosan tovább fejlesztessek.

Az elentésközvető versenygek, melynek gyümölcse nem a haladás, hanem a zsidadás — újabb időben önzemelt kevésbé gyakorolható. É a becsületes jóakaratu törekvés, mely a hitközségeket is egyaránt lelkesíti, nagyobb figyelemre méltottat.

Azonban, t. ház ha szabad a tapasztalásnak egyéb oldalait is figyelembe venni, és ha az országos képviselő a tapasztalások által is ösztönözötve, hazája iránt oly felelősséggel tartozik, hogy annak jóléte érdekében kimondja, a tapasztalatok néha tán nem elég megközelít, de nagyon is tanúságos részét: úgy meg kell említenem, hogy a népoktatás terén még nem csak sok a tenni való, de hogy különösen nagyon sok függ a jövőre nézve attól, hogy mi módon tesszük meg azt, mi még e téren tenni való maradt.

Nézetesen fel kell említenem, hogy a mint a múltból merített tapasztalás igazolja, ott és azon vidékeken történt az országban leg több a tanítási és népevelési érdekében, hol a közoktatásra hívással bíró községek kölcsönös egyértelműen működtek, hol a szelvény és uralkodási vizsgálat küldelmek nem tették át a közoktatás terére, hanem hol a hitközségi községek is azon kezdetű helyzetben voltak, hogy a közoktatás egyéb közegeivel kölcsönös támogatás által haladtak az egy és ugyanazon czél felé, hol megadta egyik a másiknak azt, mit isteni, vagy emberi törvények józan felgősszárni fogva megadni lehetett, vagy megadni tartozott.

Ezen összetartó jóakaratu igyekezet és egyértelmű t. ház a jövőre is az előhaladásnak nagy és elengedhetetlen feltétele, és azt zavarni vagy akadályozni egyaránt káros és veszélyes. Mer különben is szent megköszönésem, hogy nemzetünknek sajátságos helyzete s viszonyainál fogva fontos okok vannak közéletből e távollattal minden oly sikamlós kérdést, mely az összetartó elemeknek és érdekeknek szelvényességét adhatné elő.

Ezt úgy értem, hogy a mely polgári községek tisztán ugyanazon egy hitközségek hívei laknak, ott a népoktatási intézmény ugyanazon hitközség kebeléről minden alapos ok nélkül leszakítani káros.

Mert ha létezik is oly helyzet, midőn többféle egyaránt szegény apróbb hitközségek

hívei ugyanazon polgári kis községben lakván, egymásra utaltatnak, s tán ez esetben a községi iskola egyesülésre adhat méltányos vezetés és a hittelekezetek kellő befolyásának szemmel tartása mellett okot és alkalmat. Ugy ellentét nem lehet eléggé sajnálni, midőn oly eseteket látunk, hogy oly községekben, melyekben a lakosok tisztán ugyanazon hitközségek tagjai — közöttük mégis minden alapos ok nélkül a megosztás magvait magában rejtő különjellű népoktatási intézmény létesítetik.

Nem említem azt, hogy az ily esetekben, miként a tapasztalás mondja és igazolja, többnyire kevés kivétellel száz közül 80 vagy 90 esztelen bizonyosan személyes kérdések és érdekek szerepelnek; — csak azt vagyok bátor megjegyezni, hogy közoktatás, kiválóan pedig a népevelési ügyben magasabb szempontokból kell kiindulni és figyelembe venni, hogy nem arra van okunk, miszerint az érdekeket és erőköt szétválasztjuk és szelvényezünk, hanem arra, hogy azokat összetartjuk és megszilárdítjuk. — Mert a tapasztalás igazolja, hogy sok munkát, sok időt és költségvet megkímél és megtakarít e téren az összetartó, egyértelmű eljárás, — míg az is bizonyos, hogy a szelvényező érdek, munkát, költségvet és nyugalmat rabolva kockáztatja az eredményt, sőt magát a czélt.

Meg kell említenem továbbá az igazság és méltányosság követelménye alapján, hogy midőn a törvények értelmében meghatározott módon és rendben öntelődöz szellemmel és kitűnő eredménnyel működnek hazai népoktatásunk ügyének a hitközségi intézetek, egyletek és tanfűrtiek is, — erről ne csak egyes tudomás sziveskedjék venni a tisztelt közoktatási miniszter úr, hanem a hitközségi népesség arányához méltóztatásig egyzsermind feladatának tekinteni azoknak támogatását is az osztó igazságnak méltányos követelménye szerint.

A hazának, magának a nemzetnek és törvényes királjának mindig hű és hasznos közoktatási munkásai voltak és lesznek a határozott irányú hitközségek vezetői, tanítói. És ezeknek szerves működése a tanítói érdekeket és tanácskozmányok terén is, a hazai társulnyek és a nemzetnek jól foglított anyagi és szellemi érdekeit segítik elő, anélkül, hogy magunknak mások felett előny vagy diadalt hajhásznai vagy szerzeni kívánának.

Csak azt óhajtjuk és méltán meg is várhatunk, hogy midőn ez irányban a haza ügyét becsületesen szolgálják és másokkal a versenyt e téren mindenben megállják, amny támogatásokat és anyagi segélyben részesíttessenek, a mennyit másoknak a kormány e tekintetben biztosít.

Itt helyen az egyzsermind megemlékezni az államképzési tanfűrtiek évek óta küldetésbe helyezett fokozatos fizetési többlet, ugynevezett quinquennium életbe léptetéséről, melyet, hogy a közoktatási miniszter ur még e tanév folyán vagy a jövő kezdetén az igazság és méltányosság követelményének és a tisztelt ház többször nyilvánított kívánatának megfelelőleg fogasztani fog, szabadon valahára bizton remélni.

Ha igazságosak akarunk lenni, és nem csak látszatni, akkor adjuk meg mindentelken minden téren, az oktatás és így a hitközségi oktatás terén is, ugyanazon kedvezményeket, melyben másokat részesítünk, és ne merjünk kétféle mértékkel, hangoztatva a szabadságvég t. — midőn az eljárás e téren a szelvényesség jellegetől tesz tanúbizonyoságot.

Nézetem szerint czélzserűben lenne módosítani az iskolai czefokra rendelt adó nem kivételése is, kötelezetven egyzser-mind a nagynak, kiválóan pedig a kinstári aradalmak is, melyek eddig bizonyos kivételése eljárással részesültek, szintegy oly helyeken is, a hol felekezeti az iskola, az ötos százóli iskolai adónak fizetésre, mely természetesen a nép arányához mérten a hitközségi iskolák javára fordítandó és igazságosan felosztandó lenne, mert az oly intézmény, mely merő mellesleg kedvezményen utján a hasonló intézmények irányú méltánytalan eljárás által akar istápoltatni, nem életra való. Szabad versenyről ott szó sem lehet, hol a versenyzők egyik fél jelentékeny kedvezményben részesül a másik rovására, mi által a tanítynak ren-

des és természetes menete vagy fejlődése inkább gátolattik, mint elősegítetik.

Még egy van, mire a tisztelt ház és a kormány figyelmét, kiválóan pedig a vallás- és közoktatásügyi miniszter ur gondját felhívni bátor vagyok.

Tisztelt ház!

A magyar nemzet lehet mondani talán egyetlen gyarmattal bír a külföldön, melynek kulturális viszonya kell, hogy érdekeljen minket.

A havas-alföldnek a Szereth és Beszterce vizek mentében és azon országok szelvényező Kárpátok lejtőin élnek, a tiszta magyar fajú csángók, a Moldva és bukovinai magyar telep. Kiknek nemzetiségi és népoktatási viszonyai elég kívánni valót tüntetnek fel, szemtanúknak biztos tapasztalatait és hiteles tudósításait szelvirint.

Ezen tiszta magyar ajku és szétszórvára élő közel 400000 ember iránt, kik nagy Magyarországi emlékezetét kegyetlennel őrzik, kik nemzetiségüket annyi századok alatt, annyi viszonytátságok alatt is híven megtartották, a nemzeti részvét, a testvéri szeretet méltán fordulna avval: hogy kulturális céljaikat némi évi országos segélyben részesíttessék. Valóban Lincus más, ki segítsen rajtuk, kik egyetlen vázunk és valódi testvéreink. Hiszem, hogy a vallás- és közoktatási miniszter ur hazaifas érzelmetelenni fog alapot vagy forrást, a honnan ezen testvéries szeretet kegyetes adományai kikérülnek és bölcsen fel fogja ismerni az utat és módot, mely szerint azok valódi rendelkezésük helyére eljussanak.

Végre még egyet tisztelt ház, hogy a hitoktatásnak az államban, a társadalom, a család életben, és így az ország bármily jellegű iskolájában kellő fontosságot kell tulajdonítani, azt mindnyáján tudjuk, aki a vallásnak az emberi szív és lélek nemestetésére, nevelésére és az erkölcsök javítására szükséges ismerjék.

Ennek beigazolására nem is kell hivatkoznom a legregyebb ügy, mint a legújabb számtalan legtekintélyesebb státuszfűrtnek meggyőző és határozott nyilatkozataira, mert hiszen saját és más országok tapasztalataiból is e tekintetben eléggé okultatunk, midőn a társadalom majd minden rétegében észlelhető corruptióról és erkölcsi süllyedésről panaszkodunk, de okát ennek alaposan alig kutatjuk, az övszert pedig annál kevésbé, vagy csak felületesen alkalmazzuk. — Pedig ki hazája jövőének jövőjét, nemzetének jól foglított érdekeit szelvényen vizsgál, kinek nem elva: ubi bene, ibi patria, kell hogy komolyan gondolkozzék oly dolgról, a mely az erkölcsi lazulást köztapasztalás szerint, nevezetesen mértékben és jelentékenyen előmozdítja, ilyen többlet közt főképp a vállalkosok nevelés elhanyagolása, vagy teljes mellőzése.

Tisztelt ház! Midőn ekként rövid észrevételeimet előadtam nem volt törekvésem valamely elvont nevelézetési eszme, vagy elmélettel foglalkodni, hanem igen is az életből merített és hazánk tanügyi viszonyában feltehető tények és tapasztalatokból folyó észrevételeimet voltam bátor a t. háznak előadni, a mely a miniszter ur figyelmébe ajánlani, — azaz zárva beszédemet, hogy reá mutassak a nemzet legszentebb érdekére, mely e téren az egyértelmű és összetartó jóakaratu törekvésben központosul, — mely nélkül a legnagyobb anyagi áldozatok is gyümölcselenek maradnak.

Ez érdekek és erők egyzserítése az összetartó egyértelmű közoktatásunknak sajátóságos viszonyának közt, egyetlen biztos és megbelvisíthetetlen értékű erkölcsi alapis. — Pénzen meg nem vehetjük azt, mit e téren az összetartó és egyértelmű közmunkák előidézni, létesíteni és biztosítani képes.

A tenni való még nagyon sok. Az iskola törvény egyik legfontosabb pontja az iskolalátogatás kötelezettségéről szóló, mig nagy részben most sincs végrehajtva, és nem is lesz addig, amig minden hivattusa község állami vagy hittelekezeti, az utolsó polgárral közre nem működik, és mig el nem hártatnak az akadályok, melyek e téren is az egyértelműt gátolják.

Csak is így és ekkor fog ezen különben minden pártkerészen felülálló közös nagy

nemzeti szent ügy valódi fejlődésnek és virágzásnak indulni.

Ezek után a költségvetést általánosságban elfogadom.

Bács-Bodrogh megye népoktatási tanügyi állapota 1878/9-ik tanévben.

A megyei közigazgatási bizottság 1880. évi február havi ülésében előadta:

CZIRFUSZ FERENCZ,

kir. tanácsos és Bács-Bodrogh megye tanfelügyelője.

Az 1878—79. tanévben Bács-Bodrogh megye s a területén lévő királyi városok összes lakossága 613114. A tankötelesek száma 102327, ebből 6—12 éves tankötelesek 72940, ismétlő iskolás 29387, összesen 102327.

A lefolyt tanévben a következő tanító- és tanítóképző intézetek voltak: Baján állami tanító, Szabadkán állami tanítóképezde, Zomborban egy görög kel. szerb tanító, illetőleg tanítóképezde, melyben a két nembeli tanítók együttesen nyertek oktatást.

Baján 116 növendék közül 99 végezte be a tanévet. Tanképesítő vizsgára jelentkezett 32, szakvizsgára 3, oklevelet nyert 24, elbukott 8, szakvizsgáról közli bizonyítványt három látattatott el.

Szabadkán a képezdebe 111 tanuló vétett fel, ezek közül a tanévet befejezte 98. Tanképesítő vizsgára jelentkezett 28, oklevelet nyert 24, megbukott 3, munka tanítói oklevélét egy látattatott el.

A zombori gör. kel. felekezeti képezdeben tanult fi 34, nő 30, összesen 64. A tanképesítő vizsgát 11 fi és 8 nő tette le. Az intézet fenntartására 7180 frt fordítottat. A karlovicza alaphól 10, Platoniumi alaphól 15 ösztöndíjas tanuló kapott összesen 1680 frtot. Ralya-féle alaphól pedig egy tanuló 52 frt 40 krban részesült.

A tanító képző intézeteken kívül volt 386 önálló népoktató iskola és pedig polgári 6, felső nép 5, s 375 elemi népoktató, tehát 18 al több mint az előző évben.

Ezek közül állami iskola 5, állami-lag segélyezt 2, községi 78, felekezeti és pedig: a) római katolikus 143, b) görög katolikus 4, c) görög keleti 67, d) ágostai 31, e) helvét 15, f) izraelita 42, magán jellegű 4.

Az 1878—79. tanév alatt 3 magán iskola megszűnt.

Tannyelv szerint következőképp oszlanak fel az iskolák:

Magyar-tannyelvű 137, német 70, szerb 88, tót 12, bunyevác-sokác 9, orosz 4, magyar-német 25, magyar-bunyevác 7, német-magyar 17, bunyevác magyar 6, tót magyar 2, német-bunyevác 1, szerb-magyar 1, magyar-német szerb 2, bunyevác-magyar-német 5, magyar-német-bunyevác 5, összesen 386.

A magyar nyelv összesen 180 nem magyarajkú iskolában is tanítottat, hol a bevalóság szerint egészen 1279, részben pedig 5494 tanuló sajátította el a magyar nyelvet.

Bács-Bodrogh megye népoktatási tanintézetibe járt összesen: 76444 tankötelesek és pedig:

elemi iskolába a) fiu . . .	32459
b) leány . . .	28350
összesen . . .	60809
Ismétlé és tovább képző ipa- rostancaz iskolába a) fiu . . .	7460
ismétlé és tovább képző iskolába leány . . .	6125
összesen . . .	13585
Felső nép-és polgári iskolába) fiu 193 b) leány 488	681
összesen . . .	681
Közép tanodában fiu . . .	1170
Magán iskolába a) fiu . . .	42
b) leány . . .	157
összesen . . .	199

Az iskolába járók főssége 76444.
A mindemapi iskolába járt 86-18%,
ismétlő iskolába pedig 46-23%.

Az összes iskolába járók a tankö-
teleseknél 47,7%-át teszik, ez szerint a
mult tanév alatt minden oktatás nélkül
maradt 25-3%, vagyis 12672 fiu és
13211 leány, összesen 25883.

Igaz ugyan, hogy a tankötelesek-
nek még most is nagy száma nem látog-
tatja az iskolát, de azért fokozatos
előhaladás konstátálható, amennyiben az
1878-79. tanév alatt 1109 tanköte-
lessel több járt iskolába, mint a meg-
előző évben.

Közvetlen nyílvánlat Sándor Béla
alispán urnak és mindazon férfiaknak,
kik az igazolatlan mulasztásokra a nép-
oktatási törvény 4. §-ában foglalt foko-
zatos büntetéseket személyi vagyonuk né-
lül alkalmazták, mert csakis ezen erélyes
felépítés eredményezte azt, hogy míg
1877-78. tanévben 444449 félénapot
mulasztottak el a tankötelesek a ösz-
esen csak 34 frt erejéig lettek a szülők
megbüntetve: addig az 1878-79. tanév
alatt 95619 félénapot kevesebb mulasztás
történt s mégis 606 frt folyt be a
büntetéséből, mely összeg az iskolász-
ékeknek átadtván, szegény gyermekek
ruháztára és könyveire fordított.

Hogy a tankötelesek iskolába szo-
ritása körül rohamos illetőleg még ö-
rvendesebb előhaladás nem eszközölhet-
tetett, annak okát anyamagának viszo-
nyában kell keresnünk, ugyanis tudvalevő
dolog, miszerint ezen óriási megyének a
4 királyi várossal együtt csak 128 köze-
sége van, a lakosságnak tehát tetemes
része tanyaikon lakik, melyek nem ritkán
2, 3 sőt 5 mérföldnyi távolságra feksze-
nek a városok vagy a községektől, s
ezen felül a tanяk egymástól is oly
széleszóra állanak, hogy némely tanяkra
még ambulans tanítók sem alkalmazha-
tók. A líratásomat igazolja magam Bács-
Bodrogh megye térképe.

Daczára ezen nehéz körülmények-
nek a lehetőséghez képest idővel itt is
módot kell találnunk, hogy az 1868.
38-ik t. cz. 1. §-ának megfelelhessünk.

Örvendetes haladás észlelhető a
szorgalmi idő betartásánál, mert míg
1877-78-ban télen nyáron 70-7% —
addig az 1878-79-ik tanévben 78-7%
és így 8% -kal több látogatta az iskolát.
Az összes előirt tankönyvekkel az
iskolálatogatóknak 92-9% volt ellátva.
Az iskolából kiléptek közül jó tudott
olvadni 66, olvasni és írni 2519, mag-
gától értetődéven, miszerint ezen számok
megállapításánál egyedül azon növédek
vételek tekintetbe, kik a tanköte-
lezettéek megfeleltek.

A legközelebb lefolyt tanévben 772
tanító működött. Ezek közül tanképesítők
okmányával bírt 705, nem bírt 67, ren-
des tanítói volt: 701, svéd vagy helyetes
71. A tanítók száma héttel szapo-
rodott.

Tanterületem a mult tanév alatt
394 iskolai épülettel rendelkezett. Ezek
közül 341 az iskola fenntartók tulajdona,
míg a fenntartár 53 bérlet helyiség.
Az iskolai épületekben 789 tanterem ta-
lálhatóik.

Egy tanteremre 6-12 éves 92,
egy tanítóra pedig 94 tanuló jutott.

Az iskolák burtorzata is a kor kö-
vetelményeinek megfelelően számos isko-
lánál átúdmítottat vagy egészen újak-

kal cseréltetett fel, itt azonban még sok
a kívánni való.

Általában véve nagy hiba az, hogy
némely községek vagy hírfelvezetek sem
az új iskolai épületek felállításánál, sem
pedig azok bebutorozásánál a szakértők
véleményét ki nem kéri. Ennek ellen-
ben örömmel kell feljegyeznom, hogy
dr. Haynald Lajos kalocsaí éresék-bibor-
nok ur ő emineciájja által felállított
zárdai iskolák bebutorozás és felsz-
erelés tekintetében minta iskolák-
nak tekinthetők.

A mult tanévben a kertészet és
gazdászati gyakorlati tanításra szolgáló
120 faiskola, 81 kert. Eszerint a faisko-
lák száma 61-el, a kertek száma ped-
ig 19-el szaporodott.

Alig van a népiskolai köteles tan-
tárgyak közt egy is, mely oly mostoha
kezelésben részesülne, mint a mezei gaz-
daság és kertészet. Tisztelet a dícsé-
retes kivételeknek, mert vannak tanítók,
kik az iskola felszerelését az iskolai
faiskolából évenként eladni szokott ne-
mesített facsemetékéből tudják fedezni,
de sokkal nagyobb azon tanítók száma,
kik vagy nem értenek a fanemesítéshez
vagy elannyira hanyagok ebbeli kötelessé-
geik teljesítésében, hogy a kérdéses tan-
tárgyat még az órande sem veszik fel.
Mulasztást követnek el némely hitköz-
ségek is, így p. o. az izraeliták 42
önálló iskolájánál — saját bevallásuk
szerint — egyetlen iskola sincs faisko-
lával ellátva. Továbbá a községek át-
adják ugyan a faiskolákat a tanítóknak,
de azok közül egynémelyik a községtől
oly távol esik, hogy oda a gyermekek
csak a leg ritkább esetben vezet-
tetethetnek ki, különben is, ha a faiskola
nincs bekerítve, ha szereletlen, ha nincs,
ki azt a gyomtól folyton tisztogassa:
akkor a legjobb igyekeztű tanító sem
mutathat fel eredményt, hát ha még azt
is feleltem, miszerint egyik községben
találtakat szülők, kik durva szavakkal
illették a tanítótól azért, mert gyerme-
keiket a konyha kertészet gyakorlati elő-
adása alkalmával ültetés és egyéb
kisebbszéri munkák teljesítésére felmer-
te használni!

Testgyakorló térről bírt 89 iskola.
Ezek közül a szükséges eszközökkel fel-
volt szerelve 65.

Népkönyvtár van 99 s így tehát a
lefolyt évben 33 új iskolai és népkönyv-
tár létesült.

E felsorolt adatokból látni méltóz-
tatik, hogy a lefolyt tanévben az iskolák
felzárulása nevezetesen gyarapodott.
Vannak azonban még iskolák, melyek-
nek egész felszerelése egy kopott fekete
táblából, vagy régi szerkeztű térképéből
áll. Gondom lesz rá, hogy ezen isko-
lák is mielőbb a haladás terére lépjenek.

(Vége következik.)

Levelezés.

Tatrafüred aljából ápriliban.

Szép verfényes napokra virradt má-
lunk is a husvét magasztos ünnepe. A szepesi
havasok kibontakoztak a sűrű felhők ködös
homályjából a feltámadás napjának előhírnöke
gyanánt. Barátságosan int felénk az erdő
sűrű s örök zöld lombzata hiven biztatván
minket a természet ébredésével, a tavasz
közeledtével, egy kemény irtalmatlan tél
lefolyta után.

Valóban irtalmatlan volt e tél, mely
Szepesmegyének több helyén eiszorító nyom-
kakat hagyott maga után. Így p. o. Iglón
emberi emlékezet óta nem volt oly devastáló
éj, mint a mult év október 16-ának éjje,
mely valóságos vészének mondható. Ugyan
az akkortájtan esett néhez hó tömre tevő
nem csak a kertek szép erős gyökereinek
s róza fái; de az ottani szépitési társulat
által ültetett fasorok ültvényeit is majd
nem egészen devesztálta, gonosz emberi kéz
nem vitél véghez ivi pusztításokat.

Képzeltethi a kar nagyságát, ha tud-
juk: hogy e fentírtott város szépitési tá-
rsulata kilenc évi fenállása óta 5333 faeszküt
ültetett ki!

Azonban ki az, ki az Isten ellen kü-
-

deni fog? „Mit das Geschickes Mächten ist
kein ewiger Bund zufluchen.“ — A társulat
mostani feladata leend azt helyre útni, mit
a természet maga ellen vétett.

Nagyszalonon is tett kárt a kemény
tél, különben azon fűcskákban, a melyeket
tavaly április 24-én a falu hosszában ültetett
a helybeli gazdasági egylet. És itt enged-
nem, hogy becses lapod első legyen, mely a
Tatrafüredre jövendő vendégeknek hirdesse:
hogy itt Nagyszalonon parochiam mellett a
falu bejárataán egy nagyszerű turista ház
fog felépíteni szomszédom Weszter Pál
által, és még e nyár folytán kész leend. Lesz
e háznak 16 vendég szobája, biliárd terme
s restauratója, a ház mellett van szép 5
holdnyi angol kert. Nemde ivi szepesi gazda
előt kalapot kell emelni!

Poprádon is épít új turista házat
Husz Dávid a maga nagy diszkortjében 30
vendég szobával.

Igy reméljük, hogy az ez idei nyári
évad Szepesben igen élénk lesz s kedves
házánk e gyönye ivi virulásnak induland!

Másrészt fájdalommal kell konstátál-
nom, hogy környékünkben a gyakori tűz
esetek rettegésben tartják a kedvényeket. Így
p. Késmárk városa több gyújtogatási kísérlet
után legdisztes részében tökéletesen leégett
mult nagypéteken, azon rész, mely majdnem
száz év óta meg volt kimélve. Durandon,
Lőcsén, Klukón, Uhorán (Szamolnok mel-
lett) Müllenbachban, itt Nagyszalonon, Mik-
lósfalván, Dobsinán, Szepesfaluban fordultak
élő tüzeteket kisebb-nagyobb kárral.

Még két halálesetet akarok felmélteni.
Ugyanis szomszédom a felkai esp. plébános
Pis ch Béla derék történész s Toppercer
János löcei evang. lelkes jobblétre szende-
rültek át.

Az első Szepesmegyének történetében
specialis tekintélyt vevő, 1000-nél több eredeti
okmányt kutatót át és szedett össa.
A második az ötvenes években hál altatálva
vott az osztrák kormányának, és birtokosa a
koronás aranýéremd keresztnék.

Babura László.

Fővárosi levél.

Budapest, 1890. április 11.

Előkelő hölgyek a Károlyi-palota
kertjében tavaszi ünnepélyt fognak ren-
dezni. A rendező hölgy-bizottság élén
gr. Károlyi Gyulánál született Károlyi
Pálma grófnő, gr. Károlyi Ede né, Pul-
szky Polyxéna urhölgy sat. állanak s
előrelátólag fogják a rendezést és el-
népely. Mindenesetre főérdekelt ama ün-
nepélyt alkalmi pal fogja képzélni, melyet
akkor, ott akarnak kiadni, s melyben
Magyarország legkiválóbb írói mind kép-
viselvé lesznek dolgozataik által, új
művekkel és autograph kéziratokkal.
Mindennyomnyal nagy érdeket fog köl-
csönözni ezen lapnak az is, hogy az írói
műveken kívül minden jelesebb hazai
festőművész is készít bele rajzokat. Két
nagy festőművésztünk: Zichy Mihály és
Munkácsy Mihály is Párizsból meg-
gérték közreműködésüket.

Ünnepélyről levén szó, említés nélkül
nem hagyhatom, hogy nagy hazánkfa
Kossuth Lajos emlékiratainak megjelené-
sének alkalmából a terzvárosi polgári
kör ünnepélyt rendez. Ezen ünnepély a
a kérdéses mű első kötete kiadásának
előestélyén, azaz folyó április hó 30-án
fog megtartatni, a mikor is Helfy Ignác
orsz. képviselő is tartand beszédet a
megállapított program szerint.

A hivatalos lap tegnapi száma hozta
azon királyi kéziratot, melynek értelmé-
ben Sziláry József belső titkos tanácsos,
és a magyar képviselőház elnöke közös
pénzügyminiszterrel neveztetett ki. Ked-
den lesz a képviselőház új elnök vá-
lasztása.

Sok huzás halasztás után, végre,
tegnap este adták először a népszin-
házban „A legény bolondja“ című há-
rom felvonásos népszínművét Kőrödi
Péternek, melylyen ez 68 versenytársa
elől elnyerte azon száz aranyat, melyet
a népszínház bizottsága még a mult évben
tűzött ki népszínműre.

„A falu rossza“ első előadása óta
nem adtak a népszínházban olyan eredeti
darabot egyet sem, mely iránt annyira
fél lett volna csigázva a közönség ér-
deklődése, mint „A legény bolondja“
íránt.

Tegnap este már fél hét órákor
oly óriási csapatokban özönlött a közön-
ség a népszínház felé, hogy az leírhatlan,
azt csak látni lehetett. A színház egészen
megtelt közönséggel, a szó szoros ér-
telmében tömve volt.

Mindenki izgatottan várta az előadás
megkezdését, végre megtörtént s eljá-
szották szerepeiket a szereplők elejétől
végig, mindannyian mindent elkövetve
csak hogy a darab minél nagyobb ered-
ményt érhesse el. A fő szerepet Blah-
háné játszotta benne. Nem mondani,
hogy kárba veszett a szereplők oda adó
játéka, mert a közönség jól mulatott a
darabon elejétől végig, s egyrésze még
oly helyeken is kacagott a hol rendszer
vérmérsékletű ember mosolyra sem von-
ja ajkát.

A darab meséje e köztelkez: Egy
fiatal gazda, Turi Gergely szerette Szűcs
Kátát, míg a Turi el nem rutitá ennek
arcát; ekkor a mások lebeszélésére is
hallgatva, ott hagyta Kátát a faképnél
s más lányt vett el, a ki három évre
meghalt. Turi Gergely — itt kezdődik
a darab, — most ismét házasodni akar
s Kati most sem kell neki, a ki pedig
még mindig „bolondul“ utánna, hanem
Kati bátyjának a lánya Juliska. Juliska
Barna Imrét szereti, a ki szegény. Te-
hát midőn Imre megkéri Juliska kezét,
előáll mint kéri Gergely is. Természe-
tesen, hogy neki igéri. Kati is kérné
egy se ur, se paraszt, Krimszky gépész,
de ezt Kati csakhamar kikoszorazza a
szó szoros értelmében, mert koszarokat
dobál utánna s úgy kergeti el a portá-
ról. Juliska busul, Kati dal fal; elhagyja
bátyja házat, melynek lelke volt a tér-
gében mind anyonyeria sok libát, tyukot,
melyet ő nevelt. Az eljegyzés végre el-
érkezik, de Juliska nagy beteg lesz a
szerelemtől. Gergely látva, hogy hiába
erőltetné a dolgot, lemond a leányról s
vissza kezd pártolni Katihoz. Juliska
atyja enged, elhőzzák Imrét, a lány
meggyógyul s egymással lesznek; Kati
pedig elveszi Gergelyt. Ennyi az egész.

A legény bolondja a szindarab fo-
galmanak s igényeinek nem felel meg,
mert se meséje, se bonyadalma, de még
jóformán szerkezete sincs. Egy rendkívül
egyszerű kis történet az egész. Nincs
bunne se megkapó helyzet, se vártatlan
fordulat.

De hogy a népet ismeri, kitetszik
alakjaiból, melyek mindannyian tökéletes
alakok. S eredetiek. Nyelvezete erőteljes,
izmos, bár néhol a durvánál is durvább.

A darab nagy hatást keltett; sok
jó indulatot tanusított iránta a közönség
de azért — hiszem — nem lesz más
színdarabok „A legény bolondja“, mint
egy minél ritkábban előforduló darab
mely is mindennek daczára szerzőjének,
annak a fiatal embernek szép tehetségére
mutat.

Lakos Gyula.

FONTOSS

a gyapjatermelők és gyapjúkereskedőknek.

KÖRLEVELE

az első magyar gyapju mosó és bizományi részv.-társulatnak Budapesten.

Berendezeinknek a bel- és külföld csaknem valamennyi gyári piacain meghonosult és közkeletűvé vált mosott gyapjija feljogosít önhöz azon tiszteletteljes felhívást intézni a zárosan mosott gyapjút, vagy a nem sikerült bundamóssát, valamint mindennemű bőr- és tinárgyártó szivessédek mosás és bizományi utáni eladás végett hozzánk beküldeni.

Gyöngöknek valamennyi gyári piacain való ferdítatlan buzgalma által mi az eladást a leggyorsabb módon eszközöljük, oly árak mellett, a mely előnyöseknek az utolsó kez. Hirtelleg csak magya a gyáros képen ajánlani.

Egyelőleg figyelemeljék, miszerint mi ezáron mindennemű bundamóssáokra is, melyeket szinte kézzepőzen jó árak mellett gyorsan eladhatunk, kapunk megbízásokat. Ennekforra tehát saját érdekében volna nekünk ezt is bizományi eladás végett beiktatni, a mely célra mi gyapjú-raktárunkon kívül gyárunkban egy másik raktárt is alapítottunk a **GYAPJUFOR-GALOM** központján. Ha azonban az előnyösek tartanak a gyapjút saját raktárában tartani, az esetben felkerjük, nekünk mindenesetre nagyobb müstra vagy próbálhatunk küldeni be lajstrommal együtt, hogy így alkalmunk legyen önmök ez uton előnyös eladás által hasznára lehetni.

Mindennemű hozzánk beküldött gyapjura egy a mosásra szánt, mint a bundamóssára is, az érvényes megfelelő előlegeket nyújtunk évi 5%-li kamattal.

Átvátra kesek vagyunk igen tisztelt megbízóinknak a mosásra szánt gyapjúnak az úres szakokot uterskelt költsézesi díj mellett megküldeni s felkerjük, a szükséges darabszámot velünk mielőbb tudatni, hogy a zsákokat a nyírásához önek annak idejében megküldhessük. Azon t. c. felekek, kiknek saját zsákjuk vannak, azok a befejezett mosás után visszaküldetnek, mintán mi a mosott gyapju számára szükséges zsákokat a legutányabbban beszerzünk.

Díjaztatás: Mosási díj zárosan gyapjútól 3 frt o. e., — ümárgyapjútól 6 frt o. e., — bundamóssától 7 frt 100 kilonk. — Eladási jutalék egy a gyárlag mosott gyapjútól, mint a nálunk raktáron elhelyezett bundamóssától 1%-ek, s esetleg ögynök használata mellett még 1/2%-ek alkuszdíj is a számlázásig után.

Baktározás és biztosítás ingyen.

Bizton reméljük beküldéseit, s kerjük a gyapjút egyenesen hozzánk, és pedig „Első magyar gyapjumoó-gyár” czm alatt beküldeni.

Mely tisztelettel **Visontal Kovách László**, elnök.

Városi iroda Neugebauer Gyula urnáé, Károly körút 3. szám.

Poudre de Serail.

Blaháné Louiza művésznö kedvencz arczpora.

Ezen arczpor vagyianlag tökéletesíve, minden ártalmas szerkelettel meinte- és oly kitűnő tulajdonságokat egyenit, hogy minden eddig ismert és belidőlt pórokot sokszorosan felülmúlja; nagyserű töderje az arcz t az időjárás kellemetlen befolyását megóvja; az arcznak és a testnek illő és természetes szépséget kölcsönös, úgy hogy a legfinább szem sem képes a port rajta észrevenni, mely kitűnő háttérű **Blaháné Louiza** asszonyág kövezké szorokkal tünette ki: Tiszt. **Müller J. L.** ezéllött **Vadász Ferencs ösv. utóda.** illatszerész urnak Budapestén.

A **Poudre de Serail**, melyet on feltalált, valóban kitűnő és nemeben paratlan, mert nemcsak azczon láthatatlan és tartós, de egyszersmind véndy használatnál ártalmatlansága által az arczra oly különös jótékony hatást gyakorol, a minőt még eddig semmiféle arczporral nem tapasztaltam, mely kiváló tulajdonságait jótéden mint kedvencz arczporomat kizárólag legon használni, és megóvogy józódve, hogy felülmutatni jószágait általános elismerésnek fog örvendeni.

Tisztelettel

Temesváry Mór

cipőgyári raktára

Budapestén,
király-utca 2. szám, b. Orczy-féle ház,
nagyban és kicsinyben.

Hölgyek számára:

Komod-czipők eberlasztásból és bőrből.	1 frt 20 kr.
Séta czipők, divatos télczipők, fiúonak és díszesek	2 frt 20 kr.
Régata-czipők csatokkal, linon eberlasztásból v. bőrből	2 frt 70 kr.
Régata-czipők fénymasos orral, magas sarokkal legújabb szabás	2 frt 80 kr.
Régata-czipők ságréből v. zergéből, szögzett kettős talpjal, magas sarokkal, legújabb szabás	2 frt 50 kr.
Eberlasztó-czipők fiúonak, díszesek, fénymasos orral. Eberlasztó-czipők ruganyhúzóval, magas kivagással, fénymasos orral, rokokó sarokkal, legújabb szabás	3 frt 20 kr.
Eberlasztó czipos topánok, szivalaku metszéssel, sima talpjal, rokokó sarokkal, elegans szabás	3 frt 40 kr.
Bőrczagos topánok ságréből, szögelt talp p. magas kivagással, legújomabb kiállítás	3 frt 20 kr.

Urak számára:

Házi czipők fiúon bőrből.	1 frt 20 kr.
Topánok erős ságréből, erős talpjal	3 frt 80 kr.
Topánok ságréből, fénymasos orral és talpjal.	3 frt 90 kr.
Borjúbór topánok keztüdből, a lehető legjobb minőség	4 frt 20 kr.
Borjúbór topánok keztüdből, a lehető legjobb minőség	4 frt 50 kr.
Régata felczipő nyári másyre, legjobb ságréből, erős talpjal	3 frt 60 kr.
Högata felczipő fénymasos díszesek, legújabb szabás	4 frt — kr.
Csizmak erős kivágás vagy ságréből, magas szár sárolt	9 frt — kr.
Gyermekczipők ságréből	1 frt 80 — 2 frt 40 kr.
Leányczipők eberlasztó és bőrből	60 — 1 frt 20 kr.

BLAHA LOUIZA

CREME POMPADOUR.

Az illatszart terén jelentékeny párisi kitűnésekkel való összeköttetésen folytató sikerült a világ-érv és főléte hatások **Crema Pompadour** az egész eredeti tisztaságán és erejében előállítom. Ez azon szer, melyvel a hűveves asszony egész ay koráig fón tudta tartani csodaszépégét annélkül, hogy az egészségekét ártott volna; azért nem mutatottam el a t. hó gyárlagok azt a legújhatatatlann ajánlani. — E kitűnő szer. avál felülmúti minden eddig e nemü gyármányt. Egy tegey ára használati utatissással 1 frt 60 kr.

Csak azon kértemény valódiságáért kezdekem, mely alább védeggel emmel el van látva. Legnagyobb választék valódi francia és angol illat-zerekekben.

Minden doboz **Poudre de Serail** a mellékelt bejegyzett védjegyvel van elátva, 60 k. és 1 frt dobozokban; további minőségben csapn a feltalálóká Müller J. L. ezéllött **Vadász Ferencs ösv. utóda.** illatszerész a „Virág-királyné”-hoz Budapest, korona-herczeg-utca 2. sz. kapuát.

Videki megrendelések pontosan eszközölletének

Dr. SCHMIDT főtörzsorvos

által feltalált és dr. Deutsch M. által javított

FÜL-OLAJ

gyógyit minden süketséget, ha az nem születés óta létezik; vagyothallást, fulzugást pedig rögtönü hallással gyógyit.

Legújabb bizonyítványa egy csodálatosan gyors módon meggyógyított egyének:

„Ezerszer és ezerszer köszönt, a nekem küldött fül-olaját, mivel nehányzori használat után már egészen elvesztett hallásomat Isten segédmével visszanyertem. Oly süket voltam, hogy táló óráim ütését sem hallottam, bármily közel álltam is hozzá, míg most zseborám kecségését is oly tisztán hallom, mintha sohasem lettem volna süket. Ezer ödvözlettel

Babócsa. Steiner Dávid, okl. főtanító.

Valódi fül-olaj használati utatissással 2 frt 40 kr. franco besüldése mellett csak is **Grätz Gyula,** **Bécs, II. Praterstrasse 49.** főraktárából rendelhető.

Megrendelések postán utavár mellett vagy az előleg beküldése után gyorsan s pontosan teljesítenek. Nem alkalmas labell a legkétséges esetben kicseréltetik. Készletek árnyátra bérmentve küldetnek meg.

Haszonbérlet.

Kulpin község határában, Ujvidéktől egy szinte a palánkai gőzhajó államástól mintegy két órányira fekvő 800 katastrális holdnyi kitűnő minőségű földbirtok a szükséges gazdasági épületekkel felszerelve, folyó évi junius hó első napjától kezdve egy vagy több évre haszonbérbe kiadó.

Vállalkozni óhajtok a közelebbi feltételek iránt részletes értesítést nyervehetnek **Dr. Alföldy Gedeon**, kir. közjegyző irodájában Zomborban.

Minden kiállítás az első érdem emmel kitüntetve.

Ezüstérem Páris 1878.

BROGLE J. és MÜLLER

gép- és rosta-lemez gyára

Budapestén,
a Margit-híd közelében, készit

Trienröket (konkoly választó) 6 különféle nagyságban,
Trieur hengereket malomok számára,
Koptatókat,
Szelelt rostákat,
Szítákat és rostákat cséplőgépek számára.

TRIESTI

Azienda assicuratrice

legrégibb biztosító-intézet, feráll 1822-ik év óta

12 millió frt biztosítási alappal.

Értesítés a t. biztosító közönséghez.

Budapest, 1880. ápril havában.

Mintán a fégbiztosítást ezen 1880. évre megújítottuk, van szerencsénk a t. biztosító garatközönség figyelmét kivárolag azon okból írtetnünkre felhívni és termé-nyesnek jég elleni biztosítására ajánlunk, mivel ez időnként a repce terméő garatközönség része e fontos kötevények nyújtunk; továbbá a repce és más eljövönövek levagatásai után is jéggarostárnak vannak kötevények, a biztosítást minden dipótező nekő a repcevagatás kezdésétől számítót 8 napra kiterjesztjük, holott minden más intézetnél a biztosítás az aratással megcsúnik; ezen kedvezmény azon feltétellek kapcsánál, hogy a vagas kezdete az első aratási napon által bejelentésnek, továbbá hogy a repcevel egyidejűleg vagy a repcevagatás napjaig garatonterest is nálunk biztosítást csúnik.

Intézetünk több év óta minden verseny utélet közt a legelőcső jégbiztosítást díjokt számlítja, és az idén külön díjengedményt nyújt a garonamunka től, a biztos társulati pedig szeptember hó 1-ig va to mellett tényleg halandó.

Az illető vidékekre kizabott díjtételek és díjengedményeink közöltenek, bevalási ívek kapthotk minden jelentékenyebb helyisgben szervezett szerelői ögnyökségeknél és az ország nagyobb városainak létező kötevény kiállítás jéggel felruházott főgnyökségeknél.

A TRIESTI AZIENDA ASSICURATRICE magyarországi képviselőise Budapestén

Lichtenberger. Thaly.